ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 11ης Ιουνίου 1998 *

Στην υπόθεση C-297/96,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Social Security Commissioner (Ηνωμένο Βασίλειο) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Vera A. Partridge

και

Adjudication Officer,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6), και όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1247/92 του Συμβουλίου, της 30ής Απριλίου 1992 (ΕΕ L 136, σ. 1),

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. Gulmann, πρόεδρο τμήματος, J. C. Moitinho de Almeida (εισηγητή) και J.-P. Puissochet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Léger
γραμματέας: R. Grass

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την L. Nicoll, του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενη από τον N. Paines, barrister,

— το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενο από τους F. Anton και A. P. Feeney, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους P. Hillenkamp, νομικό σύμβουλο, και C. Docksey, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 5ης Μαρτίου 1998,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 2ας Σεπτεμβρίου 1996, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 11 Σεπτεμβρίου 1996, ο Social Security Commissioner υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα σχετικά με την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6, στο εξής: κανονισμός 1408/71), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1247/92 του Συμβουλίου, της 30ής Απριλίου 1992 (ΕΕ L 136, σ. 1).

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Partridge, Βρετανίδας υπηκόου, και του Adjudication Officer, σχετικά με τη χορήγηση του attendance allowance (επιδόματος συμπαραστάσεως προς άτομα με ειδικές ανάγκες, στο εξής: ΑΑ), που προβλέπεται από τη βρετανική νομοθεσία.

Η εθνική νομοθεσία

3 Πριν από την 1η Απριλίου 1992, η βρετανική νομοθεσία προέβλεπε δύο παροχές αναπηρίας: το ΑΑ και το mobility allowance (επίδομα κινητικότητας, στο εξής: ΜΑ).

4 Την 1η Απριλίου 1992, ο Disability Living Allowance and Disability Working Allowance Act 1991 (νόμος του 1991 περί επιδόματος επιβιώσεως αναπήρων και επιδόματος εργασίας αναπήρων) θέσπισε το disability living allowance (επίδομα επιβιώσεως αναπήρων, στο εξής: DLA) για το οποίο επρόκειτο κυρίως στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 4ης Νοεμβρίου 1997,

C-20/96, Snares (Συλλογή 1997, σ. I-6057).Το DLA συντίθεται από δύο στοιχεία: ένα στοιχείο «αυτοτέλειας», προοριζόμενο για τα εξαρτώμενα πρόσωπα και αντιστοιχούν στο παλαιό AA, και ένα στοιχείο «κινητικότητας», προοριζόμενο για τα πρόσωπα με περιορισμένη ικανότητα μετακινήσεως και αντιστοιχούν στο παλαιό MA. Το αντιστοιχούν στο στοιχείο «αυτοτέλεια» ποσό καταβάλλεται με τρεις διαφορετικούς συντελεστές, ανάλογα με τη φύση της αναπηρίας του προσώπου και του βαθμού της απαιτούμενης αρωγής, ενώ το ποσό που αντιστοιχεί στο στοιχείο «κινητικότητα» καταβάλλεται με δύο διαφορετικούς συντελεστές, ανάλογα με τη φύση και την έκταση της σχετικής με την ικανότητα μετακινήσεως δυσχέρειας. Οι δύο πρώτοι συντελεστές του αντιστοιχούντος στο στοιχείο «αυτοτέλεια» ποσού είναι ίδιοι με αυτούς με τους οποίους καταβαλλόταν το AA, ενώ ο πρώτος συντελεστής του αντιστοιχούντος στο στοιχείο «κινητικότητα» ποσού είναι ίδιος με αυτόν με τον οποίο καταβαλλόταν το MA.

5 Από την 1η Απριλίου 1992, τα αφορώντα τους κάτω των 65 ετών δικαιούχους AA καθώς και τα ήδη χορηγούμενα MA κατέστησαν τα στοιχεία «αυτοτέλεια» και «κινητικότητα» του DLA. Έτσι, ύστερα από την ημερομηνία αυτή, δεν χορηγήθηκε κανένα νέο AA ή MA, με εξαίρεση το AA που αφορούσε τα άνω των 65 ετών άτομα. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, το AA, που προηγουμένως διεπόταν από τον Social Security Act 1975, καταβάλλεται βάσει του άρθρου 64, παράγραφος 1, του Social Security Contributions and Benefits Act 1992 (νόμου του 1992 περί εισφορών και παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως) και της Social Security (Attendance Allowance) Regulations 1991 [ρυθμίσεως του 1991 περί κοινωνικής ασφαλίσεως (επίδομα συμπαραστάσεως)].

6 Το AA, όπως ακριβώς το DLA και, προηγουμένως, το MA, αποτελεί παροχή χωρίς εισφορές η οποία δεν προϋποθέτει καμιά ανικανότητα προς εργασία και της οποίας ο δικαιούχος δεν υπόκειται σε καμία σχετική με ύπαρξη πόρων προϋπόθεση. Εξάλλου, αυτός που τη ζητεί πρέπει να πληροί τις σχετικές με κατοικία και παρουσία στη Μεγάλη Βρετανία προϋποθέσεις.

7 Πράγματι, το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, του Social Security (Attendance Allowance) Regulations 1991 προβλέπει:

«1) Με την επιφύλαξη των κατωτέρω διατάξεων του παρόντος άρθρου, οι απαιτούμενες προϋποθέσεις από πλευράς εφαρμογής του άρθρου 64, παρά-

γραφος 1, του Social Security Contributions and Benefits Act 1992 όσον αφορά την κατοικία και την παρουσία στη Μεγάλη Βρετανία για οποιοδήποτε άτομο και για οποιαδήποτε ημερομηνία είναι οι εξής:

Ο ενδιαφερόμενος πρέπει

a) κατά την κρίσιμη ημερομηνία

i) να έχει τη συνήθη διαμονή του στη Μεγάλη Βρετανία· και

ii) να βρίσκεται στη Μεγάλη Βρετανία· και

iii) να έχει παραμείνει στη Μεγάλη Βρετανία επί περίοδο 26 εβδομάδων, ή επί μικρότερες περιόδους το σύνολο των οποίων είναι 26 εβδομάδες, στο διάστημα των 52 εβδομάδων που προηγήθηκαν της ημερομηνίας αυτής· και

(...)

2) Για την εφαρμογή των σημείων i, ii και iii της παραγράφου 1, τα άτομα που απουσιάζουν από τη Μεγάλη Βρετανία σε ορισμένη ημερομηνία λογίζονται, παρά ταύτα, ευρισκόμενα στη Μεγάλη Βρετανία, αν η απουσία τους οφείλεται στο ότι κατά την ημερομηνία αυτή

(...)

d) η απουσία τους από τη Μεγάλη Βρετανία είναι — και όταν άρχισε ήταν — προσωρινή και δεν έχει διαρκέσει επί συνεχή περίοδο υπερβαίνουσα τις 26 εβδομάδες· ή

e) απουσιάζουν από τη Μεγάλη Βρετανία προσωρινώς και για τον ειδικό σκοπό της υποβολής τους σε θεραπευτική αγωγή της ανικανότητας ή της αναπηρίας τους, η οποία άρχισε προτού εγκαταλείψουν τη Μεγάλη Βρετανία, πιστοποιείται δε από τον αρμόδιο υφυπουργό ότι συμβιβάζεται με το καθεστώς που απορρέει από τον ανωτέρω νόμο και ότι, εφόσον το άτομα αυτά πληρούν την προϋπόθεση της παρούσας διατάξεως, θεωρούνται παρόντα στη Μεγάλη Βρετανία.»

Η κοινοτική νομοθεσία

8 Πριν από την 1η Ιουνίου 1992, ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού 1247/92, το άρθρο 4 του κανονισμού 1408/71 είχε ως εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός ισχύει για όλες τις νομοθεσίες που αφορούν τους ακόλουθους κλάδους κοινωνικής ασφαλίσεως:

(...)

β) παροχές αναπηρίας, περιλαμβανομένων εκείνων που προορίζονται για τη διατήρηση ή βελτίωση της ικανότητας βιοπορισμού·

(...)

2. Ο παρών κανονισμός ισχύει για τα γενικά και ειδικά συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως, με ή χωρίς συνεισφορά (...).

(...)

4. Ο παρών κανονισμός δεν ισχύει για την κοινωνική και ιατρική πρόνοια (...).»

9 Το άρθρο 5 του κανονισμού 1408/71 προσέθεσε τα εξής:

«Τα κράτη μέλη αναφέρουν, σε δηλώσεις που κοινοποιούνται και δημοσιεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 97, τις νομοθεσίες και τα συστήματα που προβλέπονται στο άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2 (...).»

10 Ο υπότιτλος Κ (Ηνωμένο Βασίλειο) της ενημερώσεως των δηλώσεων των κρατών μελών βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ 1986, C 338, σ. 1) μνημονεύει τη σχετική με το ΑΑ νομοθεσία.

11 Τέλος, το άρθρο 10 του κανονισμού 1408/71 προέβλεπε τα εξής:

«1. Εκτός αν ο παρών κανονισμός προβλέπει άλλως, οι εις χρήμα παροχές αναπηρίας, γήρατος ή επιζώντων, οι συντάξεις εργατικών ατυχημάτων ή

επαγγελματικής ασθένειας και τα επιδόματα θανάτου που αποκτώνται δυνάμει της νομοθεσίας ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών δεν δύνανται να υποστούν καμία μείωση, τροποποίηση, αναστολή, κατάργηση, κατάσχεση επειδή ο δικαιούχος κατοικεί στο έδαφος κράτους μέλους άλλου από εκείνο όπου ευρίσκεται ο [οφειλέτης φορέας] (...).»

12 Ο κανονισμός 1247/92, ο οποίος εκδόθηκε βάσει των άρθρων 51 και 235 της Συνθήκης ΕΟΚ, προσέθεσε στο άρθρο 4 του κανονισμού 1408/71 την εξής παράγραφο 2α:

«2 α. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις ειδικές παροχές χωρίς συνεισφορά οι οποίες εμπίπτουν σε νομοθεσία ή καθεστώς εκτός αυτών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 ή που εξαιρούνται δυνάμει της παραγράφου 4, όταν οι παροχές αυτές προορίζονται:

α) είτε για να καλύψουν συμπληρωματικά, αναπληρωματικά ή επικουρικά την επέλευση οιουδήποτε κινδύνου που εμπίπτει στους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης που αναφέρονται στα στοιχεία α' έως η' της παραγράφου 1·

β) είτε μόνον για να εξασφαλίσουν την ειδική προστασία των μειονεκτούντων ατόμων.»

13 Παράλληλα, τροποποιήθηκε το άρθρο 5 του κανονισμού 1408/71, ούτως ώστε η δήλωση στην οποία προβαίνουν τα κράτη κατ' εφαρμογήν του άρθρου αυτού να αφορά και «τις ειδικές παροχές χωρίς συνεισφορά που προβλέπονται στο άρθρο 4, παράγραφος 2α». Το Ηνωμένο Βασίλειο δεν έχει προβεί σε δήλωση όσον αφορά τις παροχές αυτές.

14 Εξάλλου, με τον κανονισμό 1247/92 προστέθηκε το εξής άρθρο 10α:

«1. Παρά τις διατάξεις του άρθρου 10 και του τίτλου ΙΙΙ, τα άτομα στα οποία εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός λαμβάνουν τις ειδικές εις χρήμα παροχές χωρίς συνεισφορά της παραγράφου 2α του άρθρου 4 αποκλειστικά στο έδαφος και σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους όπου κατοικούν, εφόσον αυτές περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙα. Οι παροχές αυτές βαρύνουν τον φορέα του τόπου κατοικίας από τον οποίο και καταβάλλονται.

2. Ο φορέας κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου εξαρτά το δικαίωμα των παροχών της παραγράφου 1 από τη συμπλήρωση περιόδων απασχόλησης, μη μισθωτής επαγγελματικής δραστηριότητας ή διαμονής, λαμβάνει υπόψη, εφόσον απαιτείται, τις περιόδους απασχόλησης, μη μισθωτής επαγγελματικής δραστηριότητας ή διαμονής στο έδαφος οποιουδήποτε άλλου κράτους μέλους, σαν να επρόκειτο για περιόδους που έχουν πραγματοποιηθεί στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους.

3. Όταν η νομοθεσία κράτους μέλους εξαρτά το δικαίωμα παροχής προβλεπόμενης στην παράγραφο 1, αλλά χορηγούμενης συμπληρωματικά, από τη λήψη παροχής που εμπίπτει σε ένα από τα στοιχεία α΄ έως η΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 4, ενώ δεν οφείλεται τέτοια παροχή δυνάμει της νομοθεσίας αυτής, οποιαδήποτε αντίστοιχη παροχή δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους θεωρείται, για τη χορήγηση της συμπληρωματικής παροχής, ως παροχή καταβαλλόμενη δυνάμει της νομοθεσίας του πρώτου κράτους μέλους.

4. Όταν η νομοθεσία κράτους μέλους εξαρτά τη χορήγηση παροχών προβλεπόμενων στην παράγραφο 1, οι οποίες προορίζονται για μειονεκτούντα άτομα ή αναπήρους, από τον όρο ότι η ανικανότητα ή αναπηρία πρέπει να διαγνωσθεί για πρώτη φορά στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους, ο όρος αυτός θεωρείται ότι πληρούται όταν η διάγνωση αυτή γίνεται για πρώτη φορά στο έδαφος άλλου κράτους μέλους.»

15 Το ΑΑ περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙα, υπότιτλος ΙΒ (Ηνωμένο Βασίλειο), στοιχείο δ', του κανονισμού 1408/71.

16 Τέλος, το άρθρο 89 του κανονισμού 1408/71 προβλέπει ότι οι ειδικές λεπτομέρειες σχετικά με την εφαρμογή των νομοθεσιών ορισμένων κρατών μελών μνημονεύονται στο παράρτημα VI. Το παράρτημα αυτό, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των επίμαχων στην υπό κρίση υπόθεση γεγονότων, ορίζει, στο σημείο 11 του υποτίτλου ΙΒ (Ηνωμένο Βασίλειο):

«Για την εφαρμογή των άρθρων 10 (...) του κανονισμού, το επίδομα συμπαραστάσεως (attendance allowance) που παρέχεται σε μισθωτό ή μη μισθωτό κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας του Ηνωμένου Βασιλείου θεωρείται ως παροχή αναπηρίας.»

17 Εξάλλου, ύστερα από τη θέσπιση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1249/92, του Συμβουλίου, της 30ής Απριλίου 1992, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 και του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72 περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ L 136, σ. 28), το παράρτημα VI, υπότιτλος ΙΒ, σημείο 5, του κανονισμού 1408/71 προβλέπει ότι:

«Για την εφαρμογή του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στις διατάξεις που διέπουν το δικαίωμα για επίδομα συμπαράστασης (attendance allowance) (...) λαμβάνεται υπόψη η περίοδος απασχόλησης, μισθωτής δραστηριότητας ή κατοικίας στο έδαφος άλλου κράτους μέλους εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου στον βαθμό που απαιτείται για την πλήρωση των όρων σχετικά με την παρουσία στο Ηνωμένο Βασίλειο, πριν από την ημερομηνία γένεσης του δικαιώματος για το εν λόγω επίδομα.»

Η διαφορά της κύριας δίκης

18 Η Partridge ελάμβανε σύνταξη γήρατος από το κράτος καθώς και σύνταξη δημοσίου υπαλλήλου στο Ηνωμένο Βασίλειο όταν ο Adjudication Officer της χορήγησε, στα 83 της χρόνια, ΑΑ, με τον κατώτερο συντελεστή, καταβαλλόμενο από τις 21 Ιουλίου 1992.

19 Στις 27 Ιουλίου 1993 η Partridge εγκατέλειψε το Ηνωμένο Βασίλειο προκειμένου να εγκατασταθεί στη Γαλλία μαζί με τον γιο της. Στη χώρα αυτή απεβίωσε στις 11 Νοεμβρίου 1996.

20 Στις 29 Ιουλίου 1993, θεωρώντας ότι εξαρχής η απουσία της ενδιαφερομένης από το Ηνωμένο Βασίλειο δεν επρόκειτο να είναι πρόσκαιρη και ότι, κατά συνέπεια, δεν πληρούνταν πλέον μία από τις προϋποθέσεις που προβλέπονταν από το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, των Social Security (Attendance Allowance) Regulations 1991, ο Adjudication Officer αποφάσισε να διακόψει τη χορήγηση του ΑΑ στην Partridge. Η απόφαση αυτή επιβεβαιώθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 1993.

21 Στις 11 Ιουλίου 1994, το Blackpool Social Security Appeal Tribunal απέρριψε την προσφυγή της Partridge κατά της αποφάσεως αυτής κρίνοντας ότι, από τις 28 Ιουλίου 1993, η Partridge δεν ανταποκρινόταν πλέον στο κριτήριο του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο a, i, των Social Security (Attendance Allowance) Regulations 1991. Στην απόφαση εκείνη δεν έγινε καμία μνεία της κοινοτικής νομοθεσίας.

22 Στη συνέχεια, η Partridge άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Social Security Commissioner ο οποίος εξαφάνισε την απόφαση του Blackpool Social Security Appeal Tribunal καθόσον το εν λόγω δικαστήριο παρέλειψε να λάβει θέση επί των επιπτώσεων του κοινοτικού δικαίου όσον αφορά την επίλυση της διαφοράς.

23 Προκειμένου περί του κοινοτικού δικαίου, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει, καταρχάς, ότι δεν αμφισβητείται ότι η Partridge εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 2 του κανονισμού αυτού.

24 Το εθνικό δικαστήριο παρατηρεί, στη συνέχεια, ότι αν η Partridge είχε λάβει το ΑΑ και είχε, κατόπιν, εγκαταλείψει το Ηνωμένο Βασίλειο πριν από την 1η Ιουνίου 1992, ημερομηνία θέσεως σε ισχύ του κανονισμού 1247/92, θα μπορούσε, σύμφωνα με το άρθρο 10 του κανονισμού 1408/71, να συνεχίσει να λαμβάνει το επίμαχο επίδομα· πράγματι, αυτό θεωρούνταν τότε ως αποτελούν παροχή αναπηρίας κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, αυτό δε σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ., με αυτό το πνεύμα, την απόφαση της 20ής Ιουνίου 1991, C-356/89, Newton, Συλλογή 1991, σ. I-3017), με το παράρτημα VI, υπότιτλος IB, σημείο 11, του κανονισμού 1408/71 και με τη δήλωση του Ηνωμένου Βασιλείου βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού 1408/71, όπου το εν λόγω επίδομα μνημονεύεται μεταξύ των συστημάτων του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού.

25 Καθώς, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, το δικαίωμα της Partridge για χορήγηση του επίμαχου επιδόματος γεννήθηκε μετά την 1η Ιουνίου 1992, τα δικαιώματα που αυτή αντλεί από τον κανονισμό πρέπει να εξεταστούν υπό το φως του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1247/92, χωρίς να υφίσταται υπέρ της ενδιαφερομένης η δυνατότητα επικλήσεως των ευεργετικών μεταβατικών διατάξεων του τελευταίου αυτού κανονισμού κατά τις οποίες ο κανονισμός 1247/92 δεν επηρεάζει τη διατήρηση των δικαιωμάτων των προσώπων τα οποία, πριν από τη θέση σε ισχύ του εν λόγω κανονισμού, ελάμβαναν ήδη την παροχή ή πληρούσαν τις προϋποθέσεις λήψεώς της.

26 Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι η κατάσταση της Partridge προσομοιάζει προς αυτή του Snares, έστω και αν η τελευταία αυτή υπόθεση αφορά το DLA. Κατά συνέπεια, αν το Δικαστήριο επρόκειτο να απαντήσει, στην υπόθεση Snares, ότι το δικαίωμα εξαγωγής του DLA δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 1, εξακολουθεί να ισχύει παρά το ότι το DLA έχει συμπεριληφθεί στην κατηγορία των ειδικών παροχών χωρίς εισφορά, θα έπρεπε και η

Partridge να έχει το δικαίωμα να εξαγάγει το AA. Αν, αντιθέτως, το Δικαστήριο επρόκειτο, ενόψει του άρθρου 10α του κανονισμού 1408/71, όπως έχει τροποποιηθεί, να καταλήξει, όσον αφορά την περίπτωση του Snares, στο ότι δεν είναι δυνατή η εξαγωγή του DLA, ο Adjudication Officer εκτιμά ότι η ίδια λύση πρέπει να υιοθετηθεί και για το AA στην περίπτωση της Partridge, και τούτο παρά τη δήλωση του Ηνωμένου Βασιλείου βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού 1408/71 και του σημείου 11 του υποτίτλου IB του παραρτήματος VI.

27 Ενόψει των θεωρήσεων αυτών, ο Social Security Commissioner αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Ως προς τι θα διαφέρουν, αν αυτό συμβεί, οι απαντήσεις που πρέπει να δοθούν, όσον αφορά την περίπτωση ενός αιτούντος ο οποίος έχει δικαίωμα βάσει της νομοθεσίας του Ηνωμένου Βασιλείου για επίδομα συμπαραστάσεως ως μισθωτός ή μη μισθωτός, από τις απαντήσεις που έχουν δοθεί στα προδικαστικά ερωτήματα στην υπόθεση Snares κατά Adjudication Officer (υπόθεση C-20/96), και τούτο υπό το φως του κειμένου της δηλώσεως του Ηνωμένου Βασιλείου της 31ης Δεκεμβρίου 1986 βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου και του σημείου 11 του υποτίτλου IE (προηγουμένως IB) του παραρτήματος VI του κανονισμού αυτού;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

28 Πρέπει, ευθύς εξ αρχής, να τονιστεί ότι, στην προπαρατεθείσα απόφαση Snares, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το άρθρο 10α του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 1247/92, σε συνδυασμό με το παράρτημα IIα, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το DLA εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του και, ως εκ τούτου, συνιστά ειδική, μη στηριζόμενη στην καταβολή εισφορών, παροχή υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2α, του ιδίου κανονισμού και, επομένως, η κατάσταση ενός προσώπου, το οποίο, μετά την 1η Ιουνίου 1992, ημερομηνία θέσεως σε ισχύ του κανονισμού 1247/92, πληροί τις προϋποθέσεις χορηγήσεως της παροχής αυτής, διέπεται αποκλειστικά από το σύστημα συντονισμού που θεσπίζει το εν λόγω άρθρο 10α.

29 Στην ίδια απόφαση, το Δικαστήριο αποφάνθηκε επίσης ότι από την εξέταση του κανονισμού 1247/92, στο μέτρο που ο κανονισμός αυτός αποκλείει, όσον αφορά το DLA, την εφαρμογή της αρχής της άρσεως των ρητρών κατοικίας, την οποία θεσπίζει το άρθρο 10 του κανονισμού 1408/71, δεν προέκυψαν στοιχεία ικανά να επηρεάσουν το κύρος του.

30 Στη συνέχεια, πρέπει να υπομνηστεί ότι δυνάμει του άρθρου 10α του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1247/92, τα άτομα στα οποία εφαρμόζεται ο κανονισμός αυτός δικαιούνται τις ειδικές εις χρήμα παροχές χωρίς εισφορά της παραγράφου 2α του άρθρου 4, σύμφωνα με τους κανόνες συντονισμού που τούτο προβλέπει, υπό την προϋπόθεση ότι οι παροχές αυτές μνημονεύονται στο παράρτημα IIα. Τούτο ακριβώς συμβαίνει όσον αφορά το AA, το οποίο μνημονεύεται στο σημείο δ' του υποτίτλου IB (Ηνωμένο Βασίλειο) του εν λόγω παραρτήματος.

31 Όμως, το γεγονός ότι ο κοινοτικός νομοθέτης μνημονεύει μια ρύθμιση, όπως αυτή που αφορά το AA, στο παράρτημα IIα του κανονισμού 1408/71 πρέπει να θεωρηθεί ως σημαίνον ότι οι παροχές που χορηγούνται βάσει της ρυθμίσεως αυτής συνιστούν ειδικές μη στηριζόμενες στην καταβολή εισφορών παροχές, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 10α του εν λόγω κανονισμού 1408/71 (βλ., με αυτό το πνεύμα, μεταξύ άλλων, την προπαρατεθείσα απόφαση Snares, σκέψη 30).

32 Εξάλλου, από το γράμμα της τελευταίας αυτής διατάξεως προκύπτει ότι οι παροχές τις οποίες αυτή αφορά εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4, παράγραφος 2α, του κανονισμού 1408/71, όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1247/92 (προπαρατεθείσα απόφαση Snares, σκέψη 31).

33 Υπό τις συνθήκες αυτές, μια παροχή όπως το AA διέπεται, λόγω του ότι περιλαμβάνεται στο παράρτημα IIα, από τους κανόνες συντονισμού του άρθρου 10α και αποτελεί, ως εκ τούτου, ειδική μη στηριζόμενη στην καταβολή εισφορών παροχή κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2α (βλ., με αυτό το πνεύμα, την προπαρατεθείσα απόφαση Snares, σκέψη 32).

34 Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από την τρίτη, την τέταρτη, την πέμπτη και την έκτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1247/92, από τις οποίες προκύπτει ότι πρόθεση του νομοθέτη ήταν να προβλέψει ένα σύστημα ειδικού συντονισμού όπου θα λαμβάνονταν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ορισμένων παροχών που συγγενεύουν, ταυτόχρονα, και προς την κοινωνική πρόνοια και προς την κοινωνική ασφάλιση και οι οποίες, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, θεωρούνται ως παροχές κοινωνικής ασφαλίσεως όσον αφορά τους εργαζόμενους που ήδη υπάγονται στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους της νομοθεσίας του οποίου γίνεται επίκληση (βλ., μεταξύ άλλων, τις προπαρατεθείσες αποφάσεις Newton και Snares). Όμως, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στην παράγραφο 24 των προτάσεών του, μια παροχή όπως το ΑΑ αποτελεί οπωσδήποτε τέτοια παροχή.

35 Εξάλλου, το γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν έχει κάνει καμιά ειδική δήλωση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1247/92, στο μέτρο που το άρθρο αυτό ορίζει ότι τα κράτη μέλη αναφέρουν τις ειδικές παροχές χωρίς εισφορά που προβλέπονται στο άρθρο 4, παράγραφος 2α, δεν εμποδίζει το να χαρακτηρίζεται το ΑΑ ως ειδική παροχή χωρίς εισφορά κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διατάξεως (βλ., με αυτό το πνεύμα, την απόφαση Snares, σκέψη 34).

36 Πράγματι, όπως το Δικαστήριο υπενθύμισε με την προπαρατεθείσα απόφαση Snares, σκέψη 35, το γεγονός ότι μια ρύθμιση δεν μνημονεύθηκε στη δήλωση στην οποία προέβη ένα κράτος μέλος δεν είναι, ως προς το ζήτημα αυτό, καθοριστικής σημασίας και, επομένως, δεν αποδεικνύει, από μόνο του, ότι η συγκεκριμένη ρύθμιση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως.

37 Ομοίως, ένας τέτοιος χαρακτηρισμός δεν μπορεί να αμφισβητηθεί από το γεγονός ότι, αφενός, το παράρτημα VI, υπότιτλος ΙΒ, σημείο 11, του κανονισμού 1408/71 ορίζει το ΑΑ ως παροχή αναπηρίας για την εφαρμογή του άρθρου 10 του ίδιου κανονισμού και ότι, αφετέρου, σύμφωνα με την πραγματοποιηθείσα βάσει του άρθρου 5 δήλωση του Ηνωμένου Βασιλείου, το ΑΑ εμπίπτει στο άρθρο 4, παράγραφος 1.

38 Προκειμένου, πρώτον, περί του ορισμού που περιλαμβάνεται στο παράρτημα VI, υπότιτλος IB, σημείο 11, από το γράμμα του προκύπτει ότι ο χαρακτηρισμός του ΑΑ ως παροχής αναπηρίας έχει δοθεί για την εφαρμογή του άρθρου 10 του κανονισμού 1408/71, χωρίς ωστόσο να αποκλείεται το άρθρο 10α του κανονισμού αυτού να μπορεί, ενδεχομένως, να τυγχάνει εφαρμογής επί της ιδίας παροχής.

39 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2 του κανονισμού 1247/92, η εν λόγω διάταξη δεν θίγει τα δικαιώματα των προσώπων τα οποία, πριν από την έναρξη της ισχύος του εν λόγω κανονισμού, ελάμβαναν ήδη την παροχή (παράγραφος 1) ή πληρούσαν τις προϋποθέσεις για να την λάβουν (παράγραφος 2). Κατά συνέπεια, μολονότι το παράρτημα VI, υπότιτλος IB, σημείο 11, του κανονισμού 1408/71 αφορά τα πρόσωπα που ελάμβαναν το ΑΑ ή πληρούσαν τις προϋποθέσεις λήψεώς του πριν από την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ του κανονισμού 1247/92, πρόσωπα τα οποία μπορούν να συνεχίζουν να επικαλούνται την αρχή της άρσεως των ρητρών κατοικίας που προβλέπεται στο άρθρο 10 του κανονισμού 1408/71, το εν λόγω παράρτημα δεν εμποδίζει, παρ' όλ' αυτά, η κατάσταση των προσώπων που πληρούν τις προϋποθέσεις για τη γένεση του δικαιώματος για ΑΑ μετά την 1η Ιουνίου 1992 να διέπεται, όπως προκύπτει από την παρούσα απόφαση, από το άρθρο 10α του κανονισμού 1408/71.

40 Αυτή η ερμηνεία, κατά την οποία το ΑΑ εμπίπτει, ανάλογα με τον χρόνο επελεύσεως της αναπηρίας, στο σύστημα του άρθρου 10 ή σ' αυτό του άρθρου 10α του κανονισμού 1408/71, ενισχύεται από τον υπότιτλο IB, σημείο 5, του ίδιου παραρτήματος, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1249/92, που, εξάλλου, ρητώς αναφέρεται στο ενδεχόμενο της εφαρμογής του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στις διέπουσες το δικαίωμα για ΑΑ διατάξεις.

41 Προκειμένου, δεύτερον, περί της προπαρατεθείσας δηλώσεως του Ηνωμένου Βασιλείου που έγινε βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού 1408/71, πρέπει να σημειωθεί ότι το γεγονός ότι αυτή δεν προσαρμόστηκε κατά τη θέση σε ισχύ του κανονισμού 1247/92 δεν επιτρέπει να τίθεται υπό αμφισβήτηση η ερμηνεία των διατάξεων του κανονισμού αυτού κατά την οποία ένα πρόσωπο, όπως η Partridge το πρόβλημα υγείας της οποίας, πράγμα που αποτελεί την αιτία καταβολής του ΑΑ, ανέκυψε μετά τη θέση σε ισχύ του κανονισμού 1247/92, εμπίπτει αποκλειστικώς στις διατάξεις αυτού του τελευταίου κανονισμού.

42 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10α του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1247/92, σε συνδυασμό με το παράρτημα IIα, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το ΑΑ εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του και, ως εκ τούτου, αποτελεί ειδική παροχή χωρίς εισφορά κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2α, του ίδιου κανονισμού, οπότε η κατάσταση ενός προσώπου όπως της εφεσείουσας της κύριας δίκης, το οποίο πληροί, μετά την 1η Ιουνίου 1992, ημερομηνία θέσεως σε ισχύ του κανονισμού 1247/92, τις προϋποθέσεις χορηγήσεως της παροχής αυτής, διέπεται αποκλειστικώς από το σύστημα συντονισμού που έχει θεσπιστεί με το εν λόγω άρθρο 10α.

Επί των δικαστικών εξόδων

43 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, το Συμβούλιο και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 2ας Σεπτεμβρίου 1996 ο Social Security Commissioner, αποφαίνεται:

Το άρθρο 10α του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με

τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983, και όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1247/92 του Συμβουλίου, της 30ής Απριλίου 1992, σε συνδυασμό με το παράρτημα ΙΙα, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το attendance allowance εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του και, ως εκ τούτου, αποτελεί ειδική παροχή χωρίς εισφορά κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2α, του ίδιου κανονισμού, οπότε η κατάσταση ενός προσώπου όπως της εφεσείουσας της κύριας δίκης, το οποίο πληροί, μετά την 1η Ιουνίου 1992, ημερομηνία θέσεως σε ισχύ του κανονισμού 1247/92, τις προϋποθέσεις χορηγήσεως της παροχής αυτής, διέπεται αποκλειστικώς από το σύστημα συντονισμού που έχει θεσπιστεί με το εν λόγω άρθρο 10α.

Gulmann Moitinho de Almeida Puissochet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Ιουνίου 1998.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του τρίτου τμήματος

C. Gulmann